

Dansk persondataret

BENT OLE GRAM MORTENSEN (RED.)

Dansk persondataret

ExTuto
PUBLISHING
www.extuto.com

Bent Ole Gram Mortensen (red.), Carina Risvig Hamer, Daniel Hartfield-Traun, Lisa Hjerrild, Kent Kristensen, Jesper Kruse Markvart, Helene Arensbak Mørk, Jesper Løffler Nielsen, Ayo Næsborg-Andersen, Sten Schaumburg-Müller, Christian Højer Schjøler, Peter Starup, Jøren Ullits & Frederik Waage

Dansk persondataret

Første udgave, første oplag

Denne bog er udgivet i januar 2020 af EX TUTO PUBLISHING A/S. Grafisk tilrettelæggelse og sats af MERE.INFO A/S, som har anvendt LibreOffice/Linux samt skrifterne Baskerville Original og Cronos designet af henholdsvis FRANTIŠEK ŠTORM i 2000 og ROBERT SLIMBACH i 1996. JAN TRZASKOWSKI har stået for forlagsredaktion og TOVE MØGELVANG-HANSEN har været ansvarlig for korrekturlæsning. Bogen er trykt på Munken Pure 100 g/m² af NARAYANA PRESS, der ligger på Gyllingnæs syd for Odder. Indbindingen er udført af BUCHBINDEREI S.R. BÜGE GMBH i Celle. Bogen er fagfællebedømt.

Ex Tuto A/S er medlem af Forening for Boghaandværk, og vi støtter bæredygtig skovforvaltning ved at anvende FSC-certificeret papir.

Copyright © 2020 the editor and the authors

Printed in Denmark 2020

ISBN 978-87-420-0033-5

Ex Tuto Publishing A/S

Toldbodgade 55, 1.

DK-1253 København K

www.extuto.com

Udgivet med støtte fra

dreyersfond

Kapiteloversigt

DEL I: GENERELLE SPØRGSMÅL	1
1. Fra registerlov til databeskyttelsesforordning	3
<i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	
2. Den centrale lovgivning på databeskyttelsesområdet	19
<i>Peter Starup</i>	
3. Hvornår er der tale om en personoplysning, og hvornår er det behandling af en sådan?	29
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
4. Nærmere om persondatarettens dækning	41
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
5. De overordnede principper for databehandling	55
<i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	
6. Oplysningskategorier og behandlingsbetingelser	75
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
7. Ytrings- og informationsfrihed	117
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
8. Personbilleder	127
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
9. Ansvarlighed og dokumentation	169
<i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	
10. Ansvarssubjekter og aftaleregulering	177
<i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	

11. Databeskyttelsesrådgiveren	191
<i>Lisa Hjerrild</i>	
12. Krav om konsekvensanalyse	203
<i>Lisa Hjerrild</i>	
13. De registreredes rettigheder	213
<i>Jøren Ullits, Ayo Næsborg-Andersen & Kent Kristensen</i>	
14. Sikkerhed og håndtering af databrud	229
<i>Daniel Hartfield-Traun</i>	
15. Tredjelandsoverførsler	255
<i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	
16. Tilsynsmyndigheder og sanktioner	269
<i>Carina Risvig Hamer</i>	
DEL II: UDVALGTE RETSOMRÅDER	281
17. Persondatarettens anvendelse på forskningsprojekter	283
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
18. Statistik	301
<i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	
19. Behandlingen af personoplysninger ved domstolene	309
<i>Frederik Waage</i>	
20. Persondatabehandling i journalistisk øjemed	321
<i>Jøren Ullits & Sten Schaumburg-Müller</i>	
21. Kunstnerisk, litterær og akademisk virksomhed	343
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
22. Markedsføring og personoplysninger	349
<i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	
23. Forsyningsvirksomheder	367
<i>Bent Ole Gram Mortensen & Lisa Hjerrild</i>	
24. Geodata	377
<i>Lisa Hjerrild</i>	

25. Konkurrenceret	385
<i>Peter Starup & Jesper Kruse Markvart</i>	
26. Sundhedslovens behandlingsregler	429
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
27. Forvaltningens samkøring af borgerdata	443
<i>Jøren Ullits</i>	
28. HR og persondataret	453
<i>Christian Højer Schjøler</i>	
Bibliografi	481
Stikordsregister	495

Persondatabehandling i journalistisk øjemed

Jøren Ullits & Sten Schaumburg-Müller

Det er umuligt at lave journalistik, hvis persondatarettens regler skal overholdes. En journalist kan naturligvis ikke orientere alle personer, der undersøges, jf. artikel 12 og 13 i databeskyttelsesforordningen (GDPR); lidt på samme måde som politiet ikke kan orientere mistænkte forbrydere, der holdes under opsyn. Det duer heller ikke, at alle registrerede har ret til at få alle de personoplysninger, journalisten ligger inde med, jf. GDPR artikel 15, eller at registrerede personer kan få deres oplysninger korrigeret efter eget ønske, jf. GDPR artikel 16, eller endda helt slettet, jf. artikel 17.¹ Og hvis der er givet samtykke til behandlingen, f.eks. fordi journalisten har interviewet en person, vil det være hindrende for journalistisk arbejde, hvis denne efterfølgende kunne tilbagekalde sit samtykke og på den måde vælge en kritisk omtale fra.

Ud fra den erkendelse, at det er afgørende for journalistikken at have adgang til at indsamle, opbevare og omtale oplysninger om personer, er det derfor bestemt, at journalistiske aktiviteter i vidt omfang er

---

1. Registreredes rettigheder er nærmere omhandlet i kapitel 13.

undtaget.² Dette fulgte tidligere af persondatadirektivet,³ og er nu reguleret af GDPR artikel 85.

Nedenfor i afsnit 20.1 vil den europæiske regulering blive behandlet, og i afsnit 20.2 behandles den danske løsning.

20.1. GDPR artikel 85

GDPR er en forordning, og en sådan gælder uden videre i alle EUs medlemsstater. Tidligere gjaldt persondatadirektivet, men et direktiv skal gennemføres via medlemsstaternes lovgivning, hvorved der opstår risiko for, at lovgivningen bliver noget forskellig i de forskellige medlemsstater trods den overordnede EU-regulering. Bl.a. derfor blev GDPR gennemført, og det fremgår af artikel 1, stk. 3, at et af formålene med forordningen netop er at skabe et frit, indre marked for personoplysninger. Medlemsstaternes lovgivning skal ikke længere kunne hindre den frie udveksling af personoplysninger.

Alligevel indeholder GDPR en række bestemmelser, der giver medlemsstaterne mulighed for selv at regulere på forskellige områder. GDPR artikel 85 er en sådan bestemmelse, der åbner for medlemsstaternes regulering, og i stk. 1 hedder det som følger:

“Medlemsstaterne forener ved lov retten til beskyttelse af personoplysninger i henhold til denne forordning med retten til ytrings- og informationsfrihed, herunder behandling i journalistisk øjemed og med henblik på akademisk, kunstnerisk eller litterær virksomhed.”

Der er *for det første* tale om, at rettighederne skal “forenes”, og det er ikke nødvendigvis nogen let opgave. Retten til privatliv efter bl.a. Menneskerettighedskonventionen (EMRK) artikel 8 og EU-Charterets artikel 7 og retten til beskyttelse af persondata efter EU-Charteret artikel 8 og hele GDPR lader sig ikke altid let forene med hensynet til ytrings-

-
2. Andre regler gælder fortsat, f.eks. straffelovens regler om freds- og æreskrænkelser, og desuden er professionelle medier som oftest underlagt krav om at følge god presseskik. Se nærmere herom i speciallitteraturen, f.eks. Jakobsen & Schaumburg-Müller 2013, Jakobsen & Schaumburg-Müller 2016 og Baumbach 2017.
  3. Persondatadirektivet (Direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger), artikel 9.

og informationsfriheden. Efter den sidste er der en ret til at kritisere, hvordan offentlige instanser håndterer det daglige arbejde, men hvor langt må man gå i kritikken i forhold til at nævne den enkelte medarbejder ved navn m.m.?⁴ Og hvor langt må et medie gå i omtalen af kendte menneskers privatliv og forbryderes opvækst og sociale forhold? Disse vanskelige spørgsmål behandles ikke nærmere her,⁵ hvor det kun drejer sig om at se på, hvornår en behandling af personoplysninger falder uden for persondataretten som følge af, at der er tale om journalistisk aktivitet.

For det andet er der tale om, at reguleringen skal ske "ved lov". For Danmarks vedkommende er dette sket ved databeskyttelsesloven (DBL), herunder især § 3.

For det tredje er området for medlemsstaternes kompetence ytrings- og informationsfriheden i bred forstand. Man skal her være opmærksom på, at medlemsstaterne ikke har mulighed for frit at regulere på området. EMRK artikel 10 og EU-Charterets artikel 11 gælder, og især Den Europæiske Menneskeretsdomstol (EMD) har i sin righoldige praksis sat grænser for, hvornår ytrings- og informationsfriheden kan indskrænkes. Medlemsstaterne har derfor kun minimal mulighed for at begrænse politisk ytringsfrihed og mediers ret til at videregive oplysninger af offentlig interesse.

Som en delmængde af den overordnede ytrings- og informationsfrihed nævner artikel 85, stk. 1, behandling af personoplysninger i journalistisk øjemed, og det er netop dette område, der er genstand for nærmere omtale i dette kapitel. Vedrørende den anden delmængde, persondatabehandling i akademisk, kunstnerisk eller litterær virksomhed, henvises til kapitel 21. Det generelle hensyn til ytrings- og informationsfriheden er behandlet i kapitel 7.

Et spørgsmål, der trænger sig på, er, hvornår der er tale om persondatabehandling "i journalistisk øjemed".

Her er det klart, at mediers abonnementskartoteker og lignende ikke har noget med den særlige undtagelse at gøre. Når det drejer sig om sådanne aktiviteter, skal medier overholde persondataretten som alle andre.

---

4. Dette spørgsmål er nærmere behandlet i kapitel 7.

5. For mere indgående behandling af sådanne spørgsmål se litteratur nævnt i note 2.

I artikel 85 står der ikke nærmere om, hvad der skal forstås ved “journalistisk øjemed”, men det fremgår af betragtning 153, at begrebet “journalistisk” ikke må fortolkes snævert af hensyn til den betydning, som de journalistiske medier har for et demokratisk samfund. Det vil sige, at medlemsstaterne ikke må fastsætte undtagelser for behandling med et journalistisk øjemed, der kun er forbeholdt de egentlige og etablerede nyhedsmedier, man sædvanligvis forbinder med journalistik. Begrebet er bredere og skal kunne omfatte alle, der persondatabelandler i journalistisk øjemed. “Journalistisk øjemed” er således ikke et organisatorisk begreb, hvor der ses på tilknytningen til etablerede medier, men et funktionelt begreb: Kan den pågældende aktivitet med rimelighed siges at være journalistisk?

Endvidere anføres det i betragtning 153, at det er et krav, at aktiviteten “udelukkende” er i journalistisk øjemed for at kunne falde under undtagelsen. Dette må betyde, at aktiviteter, der også i nogen grad er private, ikke kan blive omfattet af undtagelsen. Mange billeder, videoer og tekster, der lægges på f.eks. Facebook, vil formentlig være en sådan blanding af privat og lettere journalistisk karakter. Man fortæller på én gang om, hvad man selv oplever, *og* om noget, der kan have en vis offentlig interesse. Efter forordningen vil sådanne oplægninger ikke være omfattet af den journalistiske undtagelse, da der ikke er tale om en aktivitet, der *udelukkende* er journalistisk. I sådanne tilfælde kan andre undtagelser være relevante: Der kan være tale om rent personlige og familiemæssige aktiviteter, jf. GDPR artikel 2, stk. 2, litra c (nærmere omtalt kapitel 4, afsnit 3), og der kan være tale om information, der falder under den generelle beskyttelse af ytrings- og informationsfriheden, jf. for dansk rets vedkommende DBL § 3, stk. 1 (nærmere omtalt i kapitel 7).

To domme fra EU-Domstolen kan belyse spørgsmålet om journalistisk øjemed:

Satamedia Oy (sag C-73/07)⁶ drejer sig om forskellige spørgsmål i relation til en aktivitet, der gik ud på, at kunder kunne sende et navn til virksomheden, der så sendte den pågældendes skatteoplysninger til kunden. I Finland er skatteoplysninger offentligt tilgængelige, og det

---

6. EU-domstolens afgørelse af 16. december 2008 i sagen *Satakunnan Markkinapörssi and Satamedia*, C-73/07.

særlige i denne tjeneste var, at man ikke selv behøvede at lede, men blot kunne sms'e navnet og så få oplysningerne for en beskeden betaling. EU-Domstolen understreger, at der er tale om persondatabehandling, og at denne ikke er privat. Dette forekommer ret selvfølgeligt, men spørgsmålene indgik i sagen. Herudover siger EU-Domstolen,

- *at* persondataretten ikke kun finder anvendelse på medieselskaber, men på enhver person, som udøver journalistisk virksomhed, pr. 58,⁷
- *at* det ikke er afgørende, om ydelsen er mod betaling, pr. 59, og
- *at* der er tale om “journalistisk øjemed”, såfremt aktiviteterne udelukkende har til formål at udbrede oplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheden, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, pr. 62.

Rent teknisk overlades afgørelsen af, om dette sidste er tilfældet, til de nationale domstole. Men udtrykket “at udbrede oplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheden” er meget omfattende, og meget af det, der lægges på nettet, kan let falde under – og dermed falde under den journalistiske undtagelse fra persondataretten. Så længe der ikke er tale om snævre og meget lukkede profiler, vil det at lægge noget på nettet, en Facebook-side mv., kunne siges at være at udbrede oplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheden.

I en senere dom synes EU-Domstolen dog at trække noget i land, selvom det ikke er sådan, domstolen formulerer det. *Sergejs Buivids* (sag C-345/17) drejer sig om en person, der afhøres på en politistation i forbindelse med en “en administrativ sanktionsprocedure”, som det hedder i dommen, pr. 2. Det kunne være en færdselsforseelse. Sergejs Buivids filmer afhøringen og lægger den på YouTube, hvilket det lettske datatilsyn finder stridende mod persondataretten.

EU-Domstolen gentager, at hverken profession eller middel er afgørende, pr. 55 og 57. Der er altså fortsat tale om et funktionelt kriterium, ikke et formelt organisatorisk, helt i overensstemmelse med den tidligere dom. Videre bemærker domstolen, at ikke ethvert udlæg af

---

7. Domme fra EU-Domstolen og fra EMD er inddelt i afsnit, “paragraphs”, forkortet “pr.”, så det er lettere at finde det refererede sted i dommen.

videoptagelser er journalistisk, pr. 58. Det kan nok være et moment, at videoen blev lagt op for at gøre opmærksom på politiets behandling, men det er ikke eneafgørende, pr. 60-61. Der må lægges vægt på de foranstaltninger, som den dataansvarlige – altså den, der lægger materialet ud – har foretaget for at mindske indgrebet i privatlivet, pr. 66, og EU-Domstolen henviser til den omfattende praksis, som EMD har udviklet, når hensynet til privatlivet og persondatabeskyttelse og hensynet til ytrings- og informationsfriheden skal afvejes, jf. umiddelbart nedenfor.

Også i denne sag henviser EU-Domstolen den endelige afgørelse til de nationale domstole, men der er ikke (længere) tale om, at blot det “at udbrede oplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheden” er tilstrækkeligt til at komme under den journalistiske undtagelse.

For det første er der en længere række kriterier, der må tages i anvendelse. Det er kriterier, som EMD har udviklet,⁸ og som nu EU-Domstolen inddrager.

1. Er der tale om bidrag til debat af offentlig interesse? Er videoklippen lagt ud for at bidrage til en offentlig debat om politiets afhøringsmetoder, eller er det mere for at vise, hvad man selv har oplevet, eller måske endda for at genere de involverede politifolk?
2. Er der tale om kendte personer, og i så fald hvad er de/n kendt for? I den konkrete sag er der åbenlyst ikke tale om kendte personer, hvilket peger i retning af, at de filmede burde sløres.
3. Hvad er genstand for omtale? I den konkrete sag hænger dette spørgsmål sammen med spørgsmålet om offentlig interesse: Er

---

8. I to sager fra 2012 tog EMD's Storkammer stilling i to forskellige sager, der på hver sin måde drejede sig om afvejningen af hensynet til privatlivet og hensynet til ytrings- og informationsfriheden. EMD identificerede her en række kriterier, der indgår i afvejningen se EMD-domstolens dom af 17. februar 2010, *Axel Springer v Tyskland*, pr. 89-96 og pr. 96-109, og EMD-domstolens dom af 17. februar 2017, *von Hannover v Tyskland*, pr. 109-123. I sin efterfølgende praksis har EMD brugt samme kriterier. Dette gælder også i EMD-domstolens dom af 27. juni 2018, *Satakunnan Markkinapörssi & Satamedia Oy v Finland*, der drejer sig om samme sagskompleks som EU-domstolens afgørelse af 16. december 2008 i sagen *Satakunnan Markkinapörssi and Satamedia*, C-73/07. Det er disse kriterier, EU-Domstolen nu inddrager i vurdering af “journalistisk øjemed”.

“genstanden” en offentlig myndigheds håndtering af en sag, en historie om egne oplevelser eller chikane af myndighedspersoner?

4. Den omtaltes adfærd forud for omtalen. I sagen er der intet, der taler for, at de pågældende politifolk selv har været ude i offentligheden med udmeldinger om sagen.
5. Mediets metoder, hvordan har mediet fået oplysningerne? Der er tale om brug af skjult kamera. Dette kan være nødvendigt, men er det ikke nødvendigvis, og videregivelse af skjult optagelse kan i sig selv antyde, at der foregår noget fordækt, selvom dette ikke er tilfældet.

Disse kriterier synes i den konkrete sag ikke at pege i retning af persondatabehandling i journalistisk øjemed. Men det er noget, som den nationale domstol nærmere må vurdere, afhængig af de oplysninger og beviser, der kommer frem.

For det andet må den, der behandler de personlige oplysninger, overveje, om det journalistiske øjemed – der i den konkrete situation kunne være en debat om politiets opførsel over for borgere – kan opnås, uden at de deltagende personer kan identificeres.

Sammenlagt kan man sige, at den person, der foretager en persondatabehandling, som muligvis kunne falde under den journalistiske undtagelse, må gøre sig nogle overvejelser over, hvad der bringes og hvorfor. Det er derfor ikke tilstrækkeligt blot “at udbrede oplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheden”. Det må også stå klart, at dette gøres i “journalistisk øjemed”, hvilket typisk vil kræve en form for redaktionel overvejelse: Hvorfor skal dette bringes og i hvilken form? Hertil kræves, at behandlingen “udelukkende” sker i journalistisk øjemed. Andre formål som blot det at ville fortælle om sine oplevelser vil typisk medføre, at behandlingen ikke længere *udelukkende* sker i journalistisk øjemed. Det samme gælder så meget desto mere, hvis formålet ser ud til at være at hænge offentligt ansatte personer ud, fordi man er utilfreds med at skulle betale parkeringsbøder mv.

Bemærk, at de to domme er afsagt efter det gamle persondata-direktiv og ikke efter den gældende forordning. Eftersom det er samme grundlæggende problemstilling, der behandles, forekommer det op-

lagt, at dommene også har betydning for fortolkningen af GDPR artikel 85.

Retsstillingen må herefter være den, at alle i princippet har mulighed for at påberåbe sig journalist-undtagelsen, herunder bloggere, hvad enten de er sponsorerede eller ej, privatpersoner, der lægger historier, billeder, artikler mv. på nettet, foreninger og også virksomheder. De ovennævnte kriterier vil dog jævnligt udelukke disse grupper. Det samme gælder live streaming, som efter omstændighederne kan være journalistisk, men sjældent vil være det, fordi den, der lægger op, typisk ikke får taget stilling til de menneskeretlige og dermed persondataretlige problemstillinger. Terroristen fra Christchurch, der streamede sin massakre, ville således ikke kunne påberåbe sig journalist-undtagelsen – og det samme gælder de mange, der efterfølgende genuploddede videoen efter sletning.

Man skal være opmærksom på, at selvom en situation ikke falder ind under den journalistiske undtagelse, kan den falde ind under den mere generelle undtagelse, der retter sig mod ytrings- og informationsfrihed. Dette spørgsmål behandles i kapitel 7.

20.2. Den danske implementering af GDPR artikel 85

Som nævnt ovenfor skal medlemsstaterne efter artikel 85, stk. 1, forene retten til beskyttelse af personoplysninger med retten til ytrings- og informationsfrihed, herunder behandling i journalistisk øjemed mv. Efter artikel 85, stk. 2, gøres dette ved, at medlemsstaterne fastsætter undtagelser og fravigelser for hvert enkelt kapitel i persondataforordningen (dog undtaget kapitlet med sanktioner). I den danske databeskyttelseslov er der dog ikke foretaget detaljerede overvejelser.⁹ I stedet er persondatabehandling i journalistisk øjemed generelt undtaget, *enten* via en henvisning til den danske mediedatabaselov (MDL), der så skal anvendes i stedet, *eller* ved en hel fritagelse, både fra forordningen, databeskyttelsesloven og mediedatabaseloven, dog således at et par af forordningens bestemmelser finder anvendelse.

---

9. Se forslag til en mere detaljeret overvejelse Jakobsen & Schaumburg-Müller 2017, fremsat på baggrund af den vedtagne GDPR, men inden vedtagelsen af den danske databeskyttelseslov.

De journalistiske undtagelser er reguleret i DBL § 3, stk. 4-8:¹⁰

I stk. 4 bestemmes det, at når persondatabehandlinger er omfattet af mediedatabaseloven, skal databeskyttelsesloven og GDPR slet ikke anvendes. Ideen er, at det skal være muligt for medier at have databaser med personoplysninger uden at skulle opfylde de til tider strenge – og for journalistik i realiteten umulige – krav til persondatabehandling. Mediedatabaseloven er behandlet nedenfor afsnit 20.2.1.

De næste to undtagelsesbestemmelser, stk. 5 og 6, drejer sig om de såkaldte “uredigerede fuldttekstdatabaser”. Ideen er, at det skal være muligt at samle og udgive stof, der allerede har været offentliggjort, uden at skulle bekymre sig om persondataretten. Der er dog ikke tale om en total fritagelse. Undtagelsen er nærmere omtalt nedenfor afsnit 20.2.2.

Undtagelsesbestemmelsen i stk. 7 må siges at være et fortidslevn. Den fritager behandling af personoplysninger i såkaldte “manuelle udklipsarkiver”. Mens undtagelse i stk. 4 relaterer sig til elektroniske databaser, fritager stk. 7 for behandling af personoplysninger i interne *papirbaserede* arkiver. Her erindres om, at persondataretten netop også omfatter “ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register”, jf. GDPR artikel 2, stk. 1 (nærmere omtalt i kapitel 3), og § 3, stk. 7, adresserer denne manuelle behandling, når arkivet i øvrigt udelukkende anvendes i journalistisk øjemed. Bestemmelsen er næppe i dag relevant for journalistbranchen, der allerede fra 1990’erne begyndte at gå over til de mere effektive og praktiske elektroniske databaser. Bestemmelsen omtales derfor ikke yderligere.

Endelig er der bestemmelsen i stk. 8, hvorefter persondatabehandling “som i øvrigt udelukkende finder sted i journalistisk øjemed” også undtages fra langt de fleste lovens og GDPR’s bestemmelser. “I øvrigt” indikerer, at man først skal se, om der en mulig undtagelse efter stk. 4-7. Dette er især relevant for stk. 4, der sætter mediedatabaselovens regler i stedet for de generelle persondataretlige regler. Kun hvis en situation ikke falder ind under DBL § 3, stk. 4-7, kan der tages stilling til, om en behandling falder under stk. 8. Denne undtagelse er omtalt nærmere nedenfor afsnit 20.2.3.

---

10. Se for en indgående analyse af DBL § 3, stk. 4-8, i Ullits 2019, s. 59-103.

20.2.1. Lov om mediernes informationsdatabaser (MDL)¹¹

DBL § 3, stk. 4, bestemmer, at en persondatabehandling, der er omfattet af mediedatabaseloven, ikke er omfattet af hverken databeskyttelsesloven eller forordningen.

Det første spørgsmål, der opstår, er derfor, hvornår en behandling falder ind under mediedatabaseloven. Dette behandles umiddelbart nedenfor i afsnit 20.2.1.1.

Herefter behandles de nærmere regler i mediedatabaseloven, afsnit 20.2.1.2 om interne databaser og afsnit 20.2.1.3 om offentligt tilgængelige databaser.

I afsnit 20.2.1.4 behandles de uklarheder, som de gældende regler indeholder.

20.2.1.1. Hvornår falder en persondatabehandling under mediedatabaseloven?

Den korte udgave er, at alle medier, der gør brug af elektronisk databehandling i forbindelse med formidling af nyheder og andre informationer, og som er omfattet af medieansvarsloven, falder under mediedatabaseloven. Hvis disse to betingelser er opfyldt, gælder reglerne i mediedatabaseloven (se nærmere nedenfor afsnit 20.2.1.2 og 20.2.1.3), mens reglerne i databeskyttelsesloven og forordningen ikke skal anvendes.

Den mere detaljerede udgave er som følger:

Efter mediedatabaselovens § 1, stk. 1, hedder det, at: “loven gælder for informationsdatabaser, der er massemedier, eller som drives i tilknytning til en eller flere virksomheder, der udgiver massemedier.” Dette betyder, at der både kan være tale om, at en informationsdatabase i sig selv er et medie, og at et medie, der i forvejen udgiver aviser eller udsender radio og tv, i tilknytning hertil kan have en database, der så også er omfattet af loven.

Desuden bestemmes det i § 2, stk. 1, at “ved massemedier forstås de af medieansvarslovens § 1 omfattede massemedier.” For at være omfattet af mediedatabaseloven skal mediet være omfattet af medieansvarsloven. Det er et medie i følgende fire tilfælde:

---

11. Lov nr. 430 af 1. juni 1994 om massemediers informationsdatabaser med senere ændringer, i dette kapitel blot kaldet mediedatabaseloven og forkortet MDL.

1. Når der er tale om et “indenlandsk periodisk skrift”, dvs. daglige aviser, ugeblade, månedsblade op til halvårslige udgivelser. Udenlandske aviser mv. og bøger er ikke omfattet. (Dette følger af medieansvarsloven (MAL) § 1, nr. 1).
2. Når der er tale om radio og tv med tilladelse eller registrering i Danmark. DR, TV2, diverse radioer som f.eks. NOVA er omfattet. Derimod er TV3, der sender fra London, ikke omfattet. (Dette følger af MAL § 1, nr. 2).
3. Når der tale om et medie, f.eks. et onlinemedie, der har tilmeldt sig Pressenævnet, og som i øvrigt må siges at formidle nyheder i bred forstand. I modsætning til de to førstnævnte har denne type medie valgfrihed. I skrivende stund, april 2019, har omkring 1000 medier tilmeldt sig Pressenævnet, og de er dermed også omfattet af begrebet “massemedie” i mediedatabaselovens forstand. Hvis et medie derimod ikke har tilmeldt sig – og ikke falder ind under en af de øvrige kategorier – er det ikke et “massemedie” i mediedatabaselovens forstand, og mediet kan herefter ikke være undtaget fra persondatarettens regler efter DBL § 3, stk. 4.
4. Når et onlinemedie modtager mediestøtte, er det automatisk omfattet af medieansvarsloven, jf. MAL § 8, stk. 1.¹²

Medier, der ikke er omfattet af medieansvarsloven, kan ikke være omfattet af mediedatabaseloven. Dette betyder, at den persondatabehandling, der foregår ved et medie, der ikke er omfattet, ikke kan undtages persondataretten efter DBL § 3, stk. 4.

Hvorvidt en af de øvrige undtagelser i stk. 5-8 kan bruges, må afgøres efter disse bestemmelser. Især undtagelsen i stk. 8 giver anledning til vanskeligheder, se nedenfor og afsnit 20.2.3.

Hvis et medie er omfattet af medieansvarsloven, skal det herefter overvejes, om der er tale om en “informationsdatabase”. Her bestemmer MDL § 2, stk. 2, følgende: “Ved informationsdatabaser forstås informationssystemer, hvor der gøres brug af elektronisk databehandling i forbindelse med formidling af nyheder og andre informationer.”

---

12. Denne kategori blev indføjet ved lov nr. 1719 af 27. december 2018. Se for nærmere omtale af kriterierne i litteraturen nævnt i note 2.

Dette er en meget vidtgående definition, der efter sin ordlyd vil omfatte stort set al aktuel journalistik, der typisk gør brug af elektronisk databehandling både i researchfasen ved brug af mobiltelefoner og tekstbehandling og ved den efterfølgende publikation i elektronisk form. Efter forarbejderne til den nugældende databeskyttelseslov skal det dog forstås således, at brug af tekstbehandling ikke skal behandles efter § 3, stk. 4, "databaseundtagelsen", men efter stk. 8, "journalistisk i øvrigt"-undtagelsen.¹³ Eftersom et tekstbehandlingssystem åbenlyst udgør en "elektronisk databehandling" og i øvrigt også kan fungere som en database, er det uklart, hvor langt MDL § 2, stk. 2, rækker – og dermed uklart, hvor langt undtagelsen efter DBL § 3, stk. 4, rækker, eftersom denne netop refererer til mediedatabaseloven. Det rigtigste må være, at kun tekstbehandlingssystemer undtages efter stk. 8, eftersom forarbejderne netop kun nævner tekstbehandlingssystemer og ikke nævner anden form for elektronisk databehandling, der også kunne involvere databaser, f.eks. mobiltelefoner, og ikke anfører "mv." eller "o.lign".

Retsstillingen må herefter være følgende:

Den persondatabehandling, som en journalist foretager i sit arbejde via tekstbehandling og ved publicering i et traditionelt papirmediet, er undtaget efter DBL § 3, stk. 8. Hvis journalisten derimod behandler personoplysninger via en database på sin mobil, falder situationen under mediedatabaseloven, hvilket medfører, at kun undtagelsen i DBL § 3, stk. 4, kan anvendes, hvilket igen indebærer, at persondatabehandlingen kun undtages fra persondataretten, hvis det medie, journalisten er tilknyttet, hører under medieansvarsloven.

Det samme gælder, hvis journalistens arbejde offentliggøres i et elektronisk medie. Her vil publiceringen falde under mediedatabaseloven, og kun undtagelsen i DBL § 3, stk. 4, kan anvendes. Hvis mediet ikke er omfattet af medieansvarsloven, er denne undtagelse ikke mulig – med det resultat, at persondatabehandlingen falder under de almindelige persondataretlige regler.

---

13. Forslag til lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven), s. 258, under overskriften "Til § 3".

20.2.1.2. Hvad bestemmer mediedatabaseloven? Redaktionelle databaser

Hvis en persondatabehandling falder ind under mediedatabaseloven – og dermed ikke er omfattet af databeskyttelsesloven og forordningen, jf. DBL § 3, stk. 4 – er spørgsmålet, hvad denne lov nærmere bestemmer.

Loven deler op i tre typer af informationsdatabaser:

- Uredigerede fuldtekstdatabaser. Disse er ikke omfattet af mediedatabaseloven, jf. MDL § 1, stk. 2 og 3, og i øvrigt heller ikke af databeskyttelsesloven. Denne type databaser er omtalt nedenfor afsnit 20.2.2.
- Redaktionelle databaser, MDL kapitel 2, §§ 3-5. Disse omtales umiddelbart nedenfor.
- Offentligt tilgængelige informationsdatabaser, MDL kapitel 3, §§ 6-11 a. Disse omtales i afsnit 20.2.1.3.

Hvad de redaktionelle informationsdatabaser angår,¹⁴ er ideen, at redaktioner og journalister skal kunne anvende databaser med personoplysninger uden hensyntagen til de mange persondataretlige regler. Kendetegnende for en redaktionel database er således, at den ikke er tilgængelig for andre end mediets journalister og redaktionelle medarbejdere, og at den ikke må bruges til andet end journalistisk eller redaktionelt arbejde. Til gengæld for kravet om kun intern brug er der intet forbud mod behandling af selv følsomme personoplysninger; der er intet krav om indsigtret, krav om sletning el.lign. Kategorien er omfattende og dækker over såvel tekstbehandling, redigeringsprogrammer som egentlige databaser, og selv de notater, en journalist gør sig på sin pc eller iPad, er omfattet.¹⁵

For at høre under denne kategori skal en række forudsætninger være opfyldt:

De skal *for det første* "alene drives som led i journalistisk eller redaktionelt arbejde", jf. MDL § 2, stk. 3. Dette må betyde, at en blan-

---

14. Denne del af teksten er i nogen grad identisk med eller skrevet ud fra Jakobsen & Schaumburg-Müller 2016, "Nyt kapitel om medier og persondata", der p.t. er tilgængeligt på Jurist- og Økonomforbundets hjemmeside.

15. Betænkning 1233/1992, s. 67.

det database ikke lever op til kravene – i hvilket tilfælde man er tilbage i den almindelige persondataret. En blandet database kunne f.eks. indeholde personoplysninger, som man har som medlem af en forening eller et parti, og personoplysninger, som man har som led i journalistisk arbejde. En sådan sammenblanding må betyde, at *hele* databasen ryger ud af undtagelsen og tilbage i den almindelige persondataret. Dette stemmer fint overens med GDPR's krav om undtagelser for den person-databehandling, der *udelukkende* finder sted i journalistisk øjemed.¹⁶

For det andet skal databasen drives “med henblik på offentliggørelse i et massemedie”, § 2, stk. 3, og dette massemedie skal være omfattet af medieansvarsloven, MDL § 2, stk. 1. Heri ligger, at journalistisk arbejde med henblik på offentliggørelse ad andre kanaler, f.eks. bøger, formentlig ikke kan benytte sig af disse gunstige regler, men skal følge reglerne i den almindelige persondataret (som også nævnt ovenfor i afsnit 20.2.1.1).

I kravet “med henblik på offentliggørelse” må ligge et krav om en vis relevans, således at basen ikke kan bruges til at lagre personoplysninger uden nogen som helst tilknytning til en mulig fremtidig offentliggørelse. Det er dog uklart, i hvilket omfang basen kan bruges til at opbevare personoplysninger, som der ikke for nuværende, men måske engang i fremtiden, kan skrives en historie om (eller ud fra).¹⁷ Denne betragtning flugter også godt med princippet om dataminimering i GDPR artikel 5, stk. 1, litra c, hvorefter der ikke skal behandles flere oplysninger end formålet, her det journalistiske, tilsiger (nærmere om dette princip i kapitel 5).

For det tredje skal databasen være anmeldt til Datatilsynet, jf. § 3. Hvert medie behøver kun at anmelde én gang, hvad angår redaktionelle databaser.¹⁸ Man skal være opmærksom på, at et onlinemedie normalt¹⁹ skal anmeldes til Pressenævnet efter MAL § 8, og herefter skal der anmeldes til Datatilsynet, hvis man ønsker at gøre brug af reglerne

---

16. Jf. GDPR, betragtning 153 og omtalen ovenfor i afsnit 1.

17. Synspunktet diskuteres af Ullits 2019, s. 78.

18. I april 2018 var over 400 medier tilmeldt Datatilsynet. I skrivende stund, april 2019, har Datatilsynet ikke opdateret listen.

19. Hvis et onlinemedie får mediestøtte, falder det automatisk under medieansvarsloven, og anmeldelse til Pressenævnet er ikke nødvendig.

for redaktionelle databaser. Uden anmeldelserne gælder persondatarettens almindelige regler.

Herefter bestemmer reglerne, at en redaktionel informationsdatabase ikke må være tilgængelig for andre end massemediets journalister og redaktionsmedarbejdere, jf. MDL § 4, stk. 2.

Mediedatabaselovens § 5 kræver, at der “træffes de fornødne sikkerhedsforanstaltninger mod, at uvedkommende får adgang til en redaktionel informationsdatabase”. Det er ikke efter loven klart, hvad der kan betegnes som fornødne sikkerhedsforanstaltninger. Det må dog være sådan, at der nogenlunde løbende skal foretages en vurdering i lyset af den tekniske udvikling. GDPR artikel 32, stk. 1, sætter nogle standarder for sikkerhed, f.eks. at pseudonymisering og kryptering bør overvejes, at der skal være en vedvarende fortrolighed, og at der bør være en procedure for regelmæssig afprøvning.²⁰ Det skal understreges, at GDPR netop ikke gælder, når mediedatabaseloven gælder, jf. DBL § 3, stk. 4, men det hindrer ikke, at man ved vurderingen af, om der er truffet “fornødne sikkerhedsforanstaltninger”, lader sig inspirere af GDPR’s sikkerhedsregler, der både er mere eksplicite og mere opdaterede.

Bemærk, at selv en mobiltelefon normalt indeholder databaser, f.eks. med relevante telefonnumre. Dette kan udgøre en redaktionel database, og for at have beskyttelse efter mediedatabaseloven må man bl.a. sørge for, at udenforstående ikke kan få adgang. Desuden må den redaktionelle database ikke benyttes til andet end journalistisk eller redaktionelt arbejde, jf. § 4, stk. 2. I praksis vil mange, der arbejder journalistisk, formentlig have både private og arbejdsrelaterede telefonnumre på deres telefon. De private numre er undtaget fra persondatarettens regler efter GDPR artikel 2, stk. 2, litra c (nærmere behandlet i denne bogs kapitel 4, afsnit 3), men det gælder ikke de arbejdsrelaterede numre. For at disse – og andre journalistrelaterede personoplysninger – skal være undtaget persondatarettens mange regler, må de holdes adskilt i et sikret, lukket system.

Virkingen af, at en redaktionel informationsdatabase ikke løbende opfylder kravene i MDL §§ 4 og 5, er formelt set, at så gælder persondatarettens almindelige regler. I praksis er der dog ikke noget til-

---

20. Om sikkerhed og artikel 32 se denne bogs kapitel 14.

syn med, om redaktionerne nu også opretholder et lovmedholdigt regime med den fornødne sikkerhed i form af instrukser, kodeord, kryptering og lignende.

Reglerne om redaktionelle informationsdatabaser er overordnet set ganske fornuftige og velbegrundede. Redaktionelle medarbejdere kan let undgå persondatarettens mange regler udelukkende på betingelse af anmeldelse og på overholdelse af grundlæggende sikkerhedskrav.

Kritisk kan det påpeges, at journalistisk her ikke forstås bredt, som krævet efter EU-retten, men snævert er knyttet til medieansvarsloven. Se diskussion herom nedenfor afsnit 20.2.1.4.

20.2.1.3. Hvad bestemmer mediedatabaseloven? Offentligt tilgængelige databaser

Offentligt tilgængelige informationsdatabaser er reguleret i MDL kapitel 3, §§ 6-11 a. Alle onlinemedier vil være en informationsdatabase i lovens forstand, eftersom “der gøres brug af elektronisk databehandling i forbindelse med formidling af nyheder og andre informationer”, jf. MDL § 2, stk. 2. For at være omfattet af lovens og dennes særlige regler skal følgende betingelser være opfyldt:

- Databasen skal være tilgængelig for enhver på almindelige forretningsvilkår, jf. § 6, stk. 1. Der kan således uden problemer sættes vilkår, f.eks. om betaling, men adgangen må ikke være begrænset til en bestemt personkreds f.eks. i et intranet.
- Databasen skal endvidere være anmeldt både til Pressenævnet og til Datatilsynet med angivelse af en ansvarlig, jf. § 6, stk. 1. Manglende opfyldelse heraf må medføre, at databasen er underlagt persondatarettens regler, medmindre den kan falde ind under én af de to øvrige kategorier. Bemærk, at onlinemediet i forvejen kan være anmeldt til Pressenævnet efter MAL § 8, eftersom dette kan være en betingelse for at være omfattet af medieansvarsloven og dermed en betingelse for at kunne være omfattet af mediedatabaseloven. Anmeldelsen af den offentligt tilgængelige medieinformationsdatabase er en særskilt anmeldelse efter MDL § 6 og skal ske til både Pressenævnet og Datatilsynet.

De offentligt tilgængelige infodatabaser er reguleret på en måde, der dels ligner reguleringen af andre medier, dels har visse fællestræk med persondataretten, f.eks. med hensyn til sletning, ajourføring mv.:

Efter § 8, stk. 1, må databasen ikke indeholde informationer, der ikke lovligt kan offentliggøres i et medie. Dette er for så vidt selvfølgeligt. Også en offentligt tilgængelig database skal overholde almindeligt gældende regler som f.eks. straffelovens regler om videregivelse af private oplysninger (STL § 264d). Efter § 8, stk. 2, gælder det samme for informationer, hvis offentliggørelse ville være i strid med god presseskik. Også dette er selvfølgeligt. Medier, der falder under medieansvarsloven, skal ifølge dennes § 34 overholde god presseskik, og dette gælder også, hvis mediet er en database.

Hertil kommer imidlertid nogle regler, der mere minder om persondatarettens regler. Baggrunden er selvfølgelig, at en database i princippet kan opbevare oplysninger til evig tid, mens oplysninger i de traditionelle medier efter kort tid kun vanskeligt kunne genskabes. Det skal bemærkes, at mediedatabaselovens regler er fra 1994, dvs. fra en tid, da persondatadirektivet nok var kendt, men før den danske persondatalov, der trådte i kraft år 2000, og selvfølgelig lang tid før den nugældende persondataforordning. Reglerne er godt tænkt, set ud fra datidens forhold, men forekommer noget utilpassede i forhold til den aktuelle teknologi.

I § 8, stk. 3, bestemmes, at oplysninger om "rent private forhold" som udgangspunkt kun må lagres i tre år fra begivenheden, eller, hvis denne ikke kan stadfæstes, fra lagringen. Kravet om sletning gælder dog ikke, "hvis der består en sådan interesse i, at de pågældende informationer er offentligt tilgængelige, at hensynet til den enkeltes interesse i, at informationerne slettes, findes at burde vige for hensynet til informationsfriheden", jf. § 8, stk. 4. For f.eks. politikere, skuespillere, idrætsstjerner osv. kan det derfor forekomme rimeligt at opbevare oplysninger om f.eks. politiske og strafbare forhold ud over de tre år, bl.a. fordi der fortsat er en nyhedsmæssig interesse knyttet hertil.²¹

Pressenævnet, der er det kompetente organ vedrørende klager efter mediedatabaseloven (jf. nærmere herom nedenfor), har tilsyne-

---

21. Betænkning 1233/1992, s. 78.

ladende kun behandlet én sag efter denne lov.²² Sagen drejede sig om en omtale under overskriften “Den ekstremistiske ekstremismeforsker”, hvor bl.a. klagers tilstedeværelse ved forskellige offentlige demonstrationer igennem en årrække var omtalt. Pressenævnet afviste sletning med henvisning til, at det havde offentlig interesse, hvorvidt klagers offentlige ytringer var baseret på forskning eller på politisk overbevisning.²³

Den registrerede har i øvrigt særlige rettigheder, når det drejer sig om offentlig tilgængelige informationsdatabaser:

På anmodning fra den registrerede skal det oplyses, hvem der er dataansvarlig, jf. MDL § 7. Dette svarer til retten efter GDPR, i stk. 1, litra a, i henholdsvis artikel 13 og 14.

På anmodning fra den registrerede skal der foretages sletning, rettelse eller ajourføring, hvis oplysningerne er urigtige eller vildledende, jf. MDL § 9, nr. 1. I forarbejderne lægges op til, at oplysninger, der allerede fra start var urigtige eller vildledende, slettes, mens oplysninger, der på grund af senere indtrufne begivenheder ikke længere er rigtige eller kan forekomme vildledende, ajourføres eller rettes.²⁴

Den registrerede kan i stedet forlange et såkaldt “genmæle”, jf. MDL § 10. Genmæle er en særlig konstruktion i medieansvarsloven, hvorefter en omtalt har ret til at få optaget et genmæle imod forkerte faktiske oplysninger, der er egnet til at påføre den pågældende skade. Genmælet må kun adressere de faktisk forkerte oplysninger og giver ikke i øvrigt nogen ret til at komme til orde, jf. medieansvarslovens §§ 36-40.

---

22. Pressenævnet har derimod behandlet en del sager om tilsvarende spørgsmål efter medieansvarslovens § 34, hvorefter mediers indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med god presseskik. I 2013 blev De vejledende regler om god presseskik opdateret, så de også omfatter spørgsmål om afpublisering (sletning), afindexering og anonymisering. Pressenævnet er yderst tilbageholdende med at kritisere manglende sletning. Kritik af manglende afindexering og manglende anonymisering forekommer især, hvor allerede den første offentliggørelse findes at være i strid med god presseskik. Se nærmere Lambert & Gjesing 2017 s. 341 ff., og litteratur nævnt i note 2.

23. Pressenavnets afgørelse af 21. marts 2017 vedrørende Klager mod redox.dk, sag nr. 17-70-01075.

24. Ibid., s. 80.

Endelig har den registrerede en ret til at kræve indsigt i “de informationer, der er optaget i databasen om vedkommende selv, medmindre det er forbundet med uforholdsmæssigt store vanskeligheder at finde frem til informationerne”, jf. MDL § 11. Man kan overveje det praktiske i en sådan bestemmelse, eftersom databasen er offentligt tilgængelig. Det anføres i forarbejderne til loven, at situationen kan være relevant, hvor databasen kun er tilgængelig mod betaling, mens indsichtsretten er gratis. Hertil kommer, at den ansvarlige skal bistå med teknisk udstyr, udskrifter og vejledning med hensyn til søgekriterier.²⁵

Ud over den registreredes rettigheder har den ansvarlige en forpligtelse til at sørge for, at oplysninger i en offentligt tilgængelig informationsdatabase ikke kan ændres af uvedkommende, jf. § 11 a.

Efter MDL §§ 12 og 13 er det Pressenævnet, der er kompetent til at træffe afgørelser om sletning og genmæle. Som nævnt ovenfor har Pressenævnet indtil videre kun afgjort meget få sager efter mediedatabaseloven.

Brud på en del bestemmelser i loven er også strafbelagt, jf. § 16, og de almindelige erstatningsansvarsregler finder anvendelse, jf. § 17. Der ses ikke at være hverken straffesager eller erstatningsager, hvor loven anvendes.

20.2.1.4. Mediedatabaseloven og dens forhold til persondataretten

I udgangspunktet er det klart tænkt, at persondatabelandling, der er omfattet af mediedatabaseloven, skal behandles efter denne lov og ikke efter databeskyttelsesloven. Og mediedatabaseloven er også godt og klart tænkt, ikke mindst når man tager i betragtning, at loven er fra 1994. I det sidste ligger dog også, at både den tekniske udvikling og den senere tilkomne regulering af persondataretten gør, at det samlede resultat hverken fremstår sammenhængende, overbevisende eller praktisk gennemførligt.

For det første forudsætter GDPR, at “journalistisk øjemed” forstås bredt. Som omtalt ovenfor afsnit 20.2.1.1 betyder dette, at der ikke må opereres med et organisatorisk kriterium eller sagt på en anden måde, at den organisatoriske tilknytning ikke kan være afgørende for vurderingen af, om en behandling kan siges at finde sted i “journalistisk

---

25. Ibid., s. 82.

øjemed” og dermed være undtaget fra (dele af) persondatarettens mange regler. Men mediedatabaseloven opererer netop med et organisatorisk tilknytningskrav: Kun medier, der er omfattet af medieansvarsloven, kan blive omfattet af mediedatabaseloven, hvilket igen betyder, at kun medier, der er omfattet af medieansvarsloven, kan blive fritaget fra andre dele af persondataretten i de tilfælde hvor der gøres brug af elektronisk databehandling i forbindelse med formidling af nyheder og andre informationer”, hvilket nu om stunder gælder stort set alle medier. Den danske ordning med et organisatorisk tilknytningskrav er derfor ikke i god overensstemmelse med EU-retten.

For det andet er den persondatabehandling, der er omfattet af mediedatabaseloven, helt undtaget fra persondatarettens regler. GDPR artikel 85 muliggør imidlertid ikke en undtagelse fra forordningens kapitel 8, herunder artikel 83 om administrative bøder og disses størrelse. Heller ikke her er den danske ordning i god overensstemmelse med EU-retten.

Hertil kommer *for det tredje*, at det principielle krav i MDL § 8, stk. 3, om sletning af private personoplysninger efter tre år fremstår temmelig problematisk. Det er upraktisk, at infodatabaser efter loven er forpligtet til et løbende gennemsyn af tre år gamle oplysninger. Næppe noget medie foretager faktisk en sådan vurdering, og det er et temmelig uoverkommeligt og omkostningskrævende arbejde. Hertil kommer det problematiske i, at § 8, stk. 3, netop kræver sletning og ikke opererer med andre muligheder såsom afindexering eller anonymisering. Man kan her argumentere for, at egentlig sletning stort set altid vil udgøre et uforholdsmæssigt indgreb i informationsfriheden: Sletning indebærer en ændring af noget allerede publiceret, en form for omskrivning af historien. Det er oplagt, at der er legitime interesser knyttet til, at oplysninger om begivenheder tidligere i ens liv ikke uden videre er tilgængelige, men dette vil normalt altid kunne imødekommes ved anonymisering eller afindexering.²⁶

Endelig *for det fjerde* kan man overveje, om ikke hele forholdet mellem databeskyttelsesloven, mediedatabaseloven og medieansvarsloven bør gentænkes: Er det f.eks. velbegrundet, at Pressenævnet efter mediedatabaseloven kan *pålægge* sletning (i relation til en offentligt tilgænge-

---

26. En tilsvarende kritik rejses af Ullits 2019, s. 99 f.

lig informationsdatabase), mens medieansvarsloven er formuleret således, at Pressenævnet kun kan kritisere manglende afpublicering, afindexering eller anonymisering (i relation til et medieansvarslovsmidie)? Og er det velbegrunderet, at mediedatabaseloven kun i korte vendinger stiller krav om sikkerhedsforanstaltninger, når GDPR nu er mere eksplicit og opdateret på dette område?

20.2.2. Uredigerede fuldttekstdatabaser

Uredigerede fuldttekstdatabaser er hverken omfattet af databeskyttelsesloven eller mediedatabaseloven, jf. DBL § 3, stk. 5 og 6, og MDL § 1, stk. 2 og 3. Ideen er, at personoplysninger, der allerede har været offentliggjort i et medie, omfattet af medieansvarsloven, uden videre kan gengives i en database. Er indholdet ulovligt eller i strid med god presseskik, har den forurettede altid en ansvarlig at gå til.

Man skal være opmærksom på, at undtagelsen kun omfatter den uredigerede videregivelse, og kun videregivelse fra medier, der er omfattet af medieansvarsloven. Databaser, der også indeholder redigeret stof, og databaser, der også indeholder stof fra medier, der ikke er omfattet af medieansvarsloven, vil derfor ikke falde ind under denne særlige undtagelse, der således har en noget begrænset rækkevidde.

For disse databasers vedkommende gælder GDPR artiklerne 28 og 32 dog under alle omstændigheder, dvs. reglerne om databehandlere og om sikkerhedsforanstaltninger.²⁷

20.2.3. Persondatabehandling i journalistisk øjemed i øvrigt

I DBL § 3, stk. 8, hedder det: "Loven og databeskyttelsesforordningens kapitel II-VII og kapitel IX finder ikke anvendelse ved behandling af oplysninger, som i øvrigt udelukkende finder sted i journalistisk øjemed."

I bemærkningerne til lovforslaget er anført, at der tænkes på den situation, hvor der med et tekstbehandlingssystem udarbejdes artikler mv.²⁸ Ideen er tilsyneladende, at den persondatabehandling, der fore-

---

27. Se nærmere om databehandlere i denne bogs kapitel 10 og om sikkerhed i kapitel 14.

28. Lovforslag, s. 258, afsnit "Til § 3". Tilsvarende formulering betænkning 1565, s. 950.

går på et tekstbehandlingsanlæg, ikke er omfattet af MDL § 2, stk. 2, og dermed ikke af den undtagelse, der følger af DBL § 3, stk. 4, selvom et tekstbehandlingssystem består i elektronisk databehandling og i øvrigt kan fungere som en database, hvor man hurtigt kan søge personoplysninger frem.

Det skal bemærkes, at et tekstbehandlingssystem kan være omfattet af MDL §§ 3-5 om redaktionelle databaser. Betydningen af undtagelsen i § 3, stk. 8, ligger i, at journalister, der ikke er tilknyttet medier under medieansvarsloven, og som derfor ikke kan komme under undtagelsen i § 3, stk. 4, også kan benytte sig af tekstbehandling uden at skulle iagttage den almindelige persondatarets mangfoldige regler.

Undtagelsen i § 3, stk. 8, er begrænset på den måde, at GDPR artikel 28 og artikel 32 finder anvendelse. Artikel 32 omhandler sikkerhedskrav, og artikel 28 krav til eventuel databehandler.

En journalist, der ikke er tilknyttet et medie under medieansvarsloven, kan påberåbe sig undtagelsen i stk. 8, hvad angår den automatiske persondatabehandling, der foregår via et tekstbehandlingssystem. Omfatter arbejdet anden automatisk behandling af persondata som f.eks. brug af telefonliste på en mobil, brug af en database med kilder og andre personoplysninger og offentliggørelse via elektroniske medier, kan undtagelsen i stk. 8 *ikke* anvendes.